

CARRER NOSTRA DAMA, 3
CARRER DE SANT MATEU, 2
06000 PERPINYA — Telefon : (98) 50-32-57
C.C.P. 1-180-43 — Montpellier

DELEGACIÓ PER ESPANYA :
Plaça del Vi, 2 GIRONA
Telèfon : (72) 20-19-09

ABONAMENTS :
Ordinari (on any)
Protector
Canvi d'adreça
Col·lecció fins a 1976
Numeros solts

Estat francès
i Andorra
10,90 F
LA VOLUNTAT
2,00 F
50,00 F
3,30 F

Estat espanyol
200 Ptas
LA VOLUNTAT
25 Ptas
750 Ptas
80 Ptas

Altres
Estats
12 FF
LA VOLUNTAT
2 FF
60 FF
4 FF

PUBLICITAT :
Agència HAYAS
Plaça de la Llotja
06004 PERPINYA
Telèfon : (68) 51-34-81

ANY VII - Nº 27
TRIMESTRAL
TARDOR 1977
PREU : 3 F.

No manqueu pas de visitar

LA CASA PAIRAL

museu català d'arts i tradicions populars
El Castellet Perpinyà

EDITORIAL

QUI TÉ POR DE QUI ?

En l'universitat catalana d'estiu de Prada d'enguany hi va haver un important col·loqui sus el tema : « L'eventual entrada d'Espanya en la C.E.E. i les relacions entre els agricultors de les dues Catalunyaes ».

Fou un esdeveniment car era la primera vegada qu'agricultors nord i sud catalans participaven a un debat.

Entre els participants més representatius, d'ençà de les Alberes, hi hagué el senyor En Renat-Joan Camó, president de la Cambra d'agricultura ; el senyor En Gilbert Nury, president del Sindicat dels vinyataires ; el senyor En Joan-Claudi Delseny, president de l'organització professional dels joves agricultors.

Els Catalans d'enllà de les Alberes estaven representats, principalment, pels agricultors senyors En Josep Pau i En Josep Vidal, diputats catalans al Parlament espanyol ; pel senyor En Jordi Peix, president dels tècnics agrícoles sud-catalans i pel senyor En Jacint Nuviola, dirigent del Sindicat de pagesos de Catalunya.

L'iniciativa fou del cap de la Secció d'agricultura de l'universitat de Prada, l'enginyer agrònom vallespirenc Llorenç Planes.

Del debat — que fou molt animat, positiu i constructiu — se'n va despendre dues posicions divergents : La dels representants del sud, favorable a l'entrada d'Espanya en la C.E.E. i la dels representants del nord, oposada, en principi, a aqueixa entrada, almenys abans de resoldre certs problemes de base.

EL PANIC DELS ROSSELLONESOS

La perspectiva d'entrada d'Espanya en el Mercat comú ha donat naixença, en els medis agrícoles del Rosselló, a un pànic quasi general ; tot i admetent que, quan les condicions seran donades, i malgrat l'oposició rossellonesa, Espanya serà admesa en la comunitat europea econòmica occidental. Creiem que serà normal car Espanya es un estat europeu i occidental. Creiem que serà lògic i no fatal pel Rosselló, el pànic del qual no es fundat.

Cal dir, tot seguit, que quan se farà l'adhesió d'Espanya al Mercat comú, l'argumentació principal actual contra — la diferència de preus de cost — haurà desaparegut ; els preus de cost espanyols seran tant o més elevats qu'els nostres. Ja actualment, en certes branques de la producció industrial i agrícola espanyola, els preus són, sensiblement, iguals als de França i els salaris, a vegades, inclús superiors. Aquest estiu passat, per exemple, s'han venut fruites i verdures més cares a Girona qu'a Perpinyà.

En lloc, doncs, d'espantar-se davant la futur admissió d'Espanya al Mercat comú, ço que caldria fer, a Catalunya-Nord, es preocupar-se en vistes a aqueixa admissió : fer una seriós estudi del mercat espanyol, cercar ja els futurs distribuïdors dels nostres productes, etc. I en quant sigui lliure la circulació de mercaderies, enviar-ne en massa allà baix ; enviar-hi fruita, hortalissa, conserves i, fins i tot, vi.

• LES ATOUTS DU ROUSSILLON •

El professor Batista i Roca demostrà — en el curs d'una conferència feta a Perpinyà el darrer mes d'agost — qu'el Rosselló tenia la clau d'un mercat expansiu extraordinari cap a Catalunya-Sud : Fins a més de cinc milions de consumidors a menys de dues hores d'autocarretera de Perpinyà. Es a dir que serà com si tinguéssim més de la meitat dels consumidors de la regió parisenc a més aprop qu'a Tolosa del Llenguadoc ; i tenint encara en compte qu'es més fàcil d'anar per carretera de Perpinyà a Barcelona que de Perpinyà a Tolosa.

(Segueix pàgina 2)

En marge dels acords de Perpinyà i de Madrid

Estar a l'altura de les circumstàncies històriques

Caldria, més aviat, dir en marge dels acords de Madrid i de Perpinyà. Car foren els acords, de principi de Madrid — presos arrel del viatge-sorpresa que féu el president Tarradellas a la capital espanyola — qu'han condicionat los de Perpinyà, es a dir, el restabliment d'una mena de Generalitat fragmentada.

Mes, com qu'en dret, nacional i internacional, no existeixen pas les aplicacions de lleis fragmentades i com que la de la Generalitat fou conferida — després d'esser publicitada pel poble català — sota la forma d'un Estatut de Catalunya, per un Estat espanyol legalment, nacionalment i internacionalment, constituït i unànimament reconegut, el govern democràtic espanyol actual sap qu'ha d'honorar, davant dels pobles d'Espanya i del món, la legislació democràtica ja existent en en el país.

Cal dir que la posició del govern democràtic espanyol actual es molt còmoda en aqueixa matèria ; primera-ment pel fet que l'Estatut de Catalunya, atorgat de la manera més regular i legal possible en 1932, fou il·legalment suspès, pel general Franco, el 5 d'abril del 1938 ; segonament perquè el règim del general Franco ha desaparegut, legalment, per sanció legislativa (1), per sanció referendària (2) i per sanció electoral (3). O, dit en altres termes : de la mateixa manera qu'el govern real espanyol ha anul·lat les condemnes injustament infligides a ciutadans, víctimes del franquisme, anul·larà la condemna infligida, pel general Franco, a l'Estatut de Catalunya del 1932 (i a l'Estatut de Bascònia del 1936).

••

Això es el mínim i el màxim qu'el govern espanyol pot fer. El mínim tant mes qu'aquest Estatut, ja en el 1932, no era pas gran cosa, despullat com fou, per l'arbitrari espanyol (4), del contingut primitiu demanat pel poble català. El màxim perquè aqueix Estatut de Bascònia pas a tancar — si potia caldre — ni el grau d'autonomia que donen tots els estats federats a arrel del món, ni el mínim perquè el govern democràtic espanyol actual ha manifestat el seu desig de crear un estat federal, únic capes de poder governar, amb harmonia, i extrema diversitat dels pobles d'Espanya.

El mínim i el màxim perquè aquest Estatut de Catalunya ha de prendre, en el futur — amo los ois altres pobles d'Espanya — les dimensions pròpies de l'autonomia d'un dels cinquanta estats nord-americans (entre els quals n'hi ha de mes petits qu'una província espanyola i de mes grans que tot l'estat espanyol) ; les dimensions pròpies de l'autonomia d'un dels onze « länders » de la República federal alemanya, el territori de la qual es més petit qu'el d'Espanya ; o les dimensions pròpies de l'autonomia d'una de les vint-i-tres repúbliques cantons de la Confederació helvètica, les quals són més petites qu'una comarca catalana. Mes, no es pas el govern real actual espanyol que pot atorgar això ; això serà la tasca — com en 1932 per Catalunya i en 1936 per Bascònia — del parlament de l'Estat.

El mínim i el màxim valorant l'explosió popular del darrer 11 de Setembre a Barcelona, sabent qu'un milió i mitg de manifestants representen un potencial ciutadà, amb progressió geomètrica per expressar la voluntat d'un poble, tant més qu'aqueixa immensa massa de manifestants no representava pas la màxima força pacífica ciutadana. Car una part, molt important, d'aqueixa, no participa pas tement fer-se solidària d'una començament d'ensulsiada.

••

El procés de reparació qu'el govern democràtic de Madrid ha posat en marxa farà aparèixer els principals protagonistes com a personatges que saberen estar a l'altura de les circumstàncies històriques. No seran pas assimilats, per exemple, a Casares Quiroga, a Azàña, a Daladier, etc. ; seran assimilats a Churchill, Roosevelt, de Gaulle, etc.

En efecte, el fet qu'en Casares Quiroga — el president del govern espanyol, en juliol del 1936 — no va saber estar a l'altura de les circumstàncies de l'època, féu possible la terrible guerra civil espanyola. Quan hom pronuncia la famosa frase : « Que se levanten, que se levanten », volguent demostrar qu'estava preparat per aixafar l'aixecament, — qu'estava a punt d'esclatar — i que demiteix l'endemà del dit aixecament, sense haver sabut esclafar-lo, es evident qu'el governant en qüestió no estigué pas a l'altura de les circumstàncies històriques de l'època. Es evident, inclús, qu'en Casares Quiroga esdevingué un traïdor al seu càrrec i a la seva pàtria, almenys per incapacitat.

En quant a Azàña, si fou un polític a l'altura de les circumstàncies en període de pau, esdevingué una lamentable defallida durant la lluita fratricida. Doncs, com en Casares Quiroga — entre tantes altres — tampoc no estigué a l'altura de les circumstàncies històriques.

(Segueix pàgina 2)

COLLECTION

« FOURRURES »

Les plus beaux modèles dans les plus belles fourrures

EN EXCLUSIVITE

Balmain - Feraud - Ted Lapidus
Maggy Rouff
ainsi que les cuir - daim
peau retournée
pour homme et dame
Mac Douglas

à la

MARTRE

DE FRANCE

7, rue Louis Blanc
PERPINYAN

Catalogue gratuit sur demande
Homoprotection General
CREDIT CLUB

EDITORIAL

(continuació de la pàgina 1)

L'important, ho repetim, es saber vendre, saber fer un estudi científic del mercat sud-català en particular i espanyol en general. Cal notar que l'aglomeració de Madrid despassa els tres milions d'habitants i que no s'hi produeix, pràcticament, res al seu entorn dels productes agrícoles que el Rosselló pot exportar-hi. I Madrid està encara més aprop que París!

Per llevar les darreres aprensions podríem donar l'exemple del Japó: Malgrat la distància enorme de transport del Japó a França (i tota Europa occidental), els Japonesos coneixen vendre moltes vetures, i infinitat d'altres productes industrials, a França (i a tota Europa occidental). Aquest «miracle» japonès ha estat possible malgrat qu'a França hi hagi una gran indústria automòbil i infinitat d'altres indústries així com també en tota l'Europa del Mercat comú. Acabarem precisant qu'hom ja no pot més dir qu'els preus de cost japonesos són inferiors. Al Japó hi ha obrers que ja guanyen tant o més qu'a França. El secret dels Japonesos es que saben vendre perquè saben produir de manera molt racional.

Nòtul.la. — Els Rossellonesos assistents al debat de l'universitat de Prada se felicitaren de l'ús de la llengua catalana en tot els curs de la discussió.

Per què els dirigents de l'agricultura rossellonesa no l'usarien en llurs assemblees i reunions en la Cambra d'agricultura, al Sindicat dels vinyatiers, en la Federació de caves cooperatives, etc.? Estem segurs que l'innovació seria apreciada i imitada. Al cap i a la fi s'adreçarien a interlocutors que empenen, correntment, el català en llurs vilatges respectius i, de fet, no seria altra cosa que tornar a parlar com parlaven els nostres avis.

ACORDS DE PERPINYA

(Continuació de la pàgina 1)

A França tenim un altre exemple patent de l'home d'Estat que tampoc no sabé estar a l'altura de les circumstàncies: fou en Daladier, en el moment del «dictat» de Munic del 1938.

Sí, sol contra Hitler, Mussolini (i Chamberlain), s'hagués oposat al «dictat», no hi hauria pas hagut la segona guerra mundial. Car, aleshores, no era encara pas massa tard per fer recular Hitler, va, a dir, tanmateix, en desbarcar a Nàzi, que tenia consciència de la seva traïció, al signar el pacte de Munic; tene, incúis, d'esser rebut manament, al seu retorn a París. Si potser se n'hauria tampoc no escapat a l'altura de les circumstàncies, puix quei reus, quasi, triumfants; mes els pobles no poven pas conèixer totes les intencions dels propietaris estats, tan conança a llurs caps.

Contràriament a en Daladier, França ha tingut en de Gaulle un dirigent que no només va saber estar a l'altura de les circumstàncies històriques sinó que, fins i tot, va anar més enllà. Ningú, en erecte, hagués tret millor partit, per França, que ell, al reclamar, a l'èxili, incúis, una plaça més gran en el concert dels estats guanyadors de la segona guerra mundial.

En quant a en Churchill i en Roosevelt ambdós saberen estar, eminentment, a l'altura de les circumstàncies històriques de l'època.

••• Els dirigents democràtics espanyols actuals són massa intel·ligents, massa clarividents, per caure en les trampes dels qu'els acusen de restablir una Generalitat sense Estatut, una Generalitat de façana, ja batejada, sarcàsticament, de «pa sucat amb oli». Car saben que les mitges mesures han estat, sempre, generadores de nous conflictes i, a vegades, més virulents encara qu'els de referència (5).

Isabel P. FARNOS.

- (1) 86 % dels vots dels procuradors de les Corts franquistes més tretze abstencions, doncs vots positius disfressats.
- (2) 2,60 % efectivament en contra.
- (3) Eleccions al Parlament espanyol de juny darrer.
- (4) Un futur nou Estatut, a aprovar pel Parlament espanyol, toparia amb els mateixos, o pitjors, entrebancs.
- (5) Veure els exemples de la guerra d'Espanya i de la segona guerra mundial nussexposats.

SABENT

PER QUÈ...

A tots els exiliats, amb admiració i respecte.

Els que vau sofrir i els que vau morir amb el cor trist, lluny del vostre país, colpits per l'enyor, rosegats pel més greu dolor, sabent per què, sabent per qui...! Abandonats i amuntegats damunt la sorra, com gossos apallissats, morint de fam i de misèria, sabent per què, sabent per qui...! «Saint Cyprien», «Argelès», «Arlès», «Le Barcarès», dur infern, incert destí dels vençuts — no derrotats — que perdéreu, sabent per què, sabent per qui...! Aquests llocs són avui platges radiant; però, fa anys, foren platges de sorres sangnants, on tants i tants vau morir, sabent per què, sabent per qui...! A vosaltres, herois anònims, víctimes del més injust i cruel verí; a vosaltres va el meu cant dispers, el meu cant de recordança, fervorós i encès. A vosaltres, els que vau sofrir i els que vau morir, sabent per què, sabent per qui...!

LOLA ESTRADA

LE DESTIN
chacun peut le connaître pour
« MIEUX LE CONSTRUIRE »
COLETTE SAINT-MARTIAL
vous aidera
MÉDIUM ! ASTROLOGIE ! GRAPHOLOGIE !
Reçoit tous les jours sauf
(Samedi après-midi et dimanche)
de 9 heures à 19 heures
4, rue Frédéric Escanyé — 2e étage
PERPIGNAN — Face Caisse Epargne
Prix modérés — Téléphone : 51.05.66

El Conflent, bressol de la nissaga catalana

El Conflent i els seus comtes

III

SALOMO (vers 860-870). — Amb Salomó, arribem a un problema, que fa molt de temps es debatut, pels més il·lustres erudits: El dels orígens veritables de Vifred el Pilós (1), marqués de la Marca hispànica, fundador de la Casa de Barcelona, pare ancestral dels reis d'Aragó, i de la casa reial d'Espanya. Però deixem, provisionalment aqueixa qüestió de racó, i mirem, lo que els documents històrics, en aporten d'autèntic sobre Salomó.

Una notícia del plet, del 26 d'agost 862, ens el mostra, per primera vegada, amb son vescomte Adalelme, tenint una reunió al vilatge d'Alí, en Cerdanya i no en Conflent, com ho havia cregut R.-H. Bautier. En quant, als altres plets, de tots els que ens queda, una menció, han tingut lloc en el Conflent.

El 22 de març 865, al castell de Sant Esteve de Pomers, aprop de Clarà (presidi un jutjament que confirma, al monestir de La Grassa, la possessió de la vila de Prada) i del vil·lar de Mata, donació del comte Sunifred i de la seva esposa Ermessinda, jutjament al qual ja hem fet al·lusió, a propòsit del comte Argila. Un tercer jutjament, es del 18 agost 868, executat en presència del seu vescomte Eldessinde, en favor de l'abadia d'Eixalada, igualment analitzat més amunt.

Fora d'aquestes tres notícies de plet, no coneixem cap més circular, emanant del comte Salomó. Però les cròniques ens informen, un xic més sobre aquest important personatge. El monjo Aimon el qualifica de comte de Cerdanya, afirmació que el plet de 862 ens confirma. És a aquest títol i aprofitant-se de les seves bones relacions, amb l'emir de Saragossa, que va poguer tenir una entrevista amb ell vers els anys (863-864) en favor de l'abat de Sant Vicent de Castres, i va permetre, a aquest últim, d'obtenir el translats de les relíquies de Sant Vicent.

Per fi, es ell que la crònica, redactada a Ripoll, a la fi del segle XIII, GESTA - COMITUM - BARCHINONENSIS, fa succedir als honors i beneficis d'un cert (Senyofred d'Arrià) (Rià), got i marqués de la Marca hispànica, arrestat, després d'una baralla, amb els Francs, i mort al probat d'escapar-se a l'escorta, que el portava a la cort reial. Més tard, Vifred el Pilós, fill de la víctima, mata a Salomó, de la seva pròpia mà, i així s'apodera de la Marca hispànica, la qual — en reconeixença dels seus gloriosos combats sus dels Sarraïns — li serà abandonada, en tota propietat, per Carles el Calb.

Aqueixa cantalla — els detalls de la qual són, per majoria, en contradicció, amb documents irrefutables — es manifestement llegendaria i ha estat rebutjada pels historiadors moderns. No obstant, nombrosos han admès que un fet històric, ha hagut de servir de base a la llegenda. «Admeteixi» — escriu J. Calmette — aquest darrer: l'assassinat de Salomó per Vifred.

Es veritat que cap font contemporània no ens assenyalava aquest fet. Però l'epopeia brodada per les gestes dels comtes de Barcelona, ha estat desenvolupada, després per tota l'historiografia catalana, a aquest assassinat, que el considera com punt d'arrencada. Però la llegenda, en ella mateixa, seria inexplicable, si ja no tenia, per base un fet històric. Es perquè, totes reserves fetes, sus les circumstàncies, que nos escapen, jo crec necessari d'admetre el fet com el nucli irredueïble, entorn del qual s'ha creat la tradició.

En efecte, el comte Salomó, fa figura de nou-vingut, i no té cap escaia local. El seu únic trencacaps es el de revenegar els beneficis comtals i les seves contestacions errònies de donacions recents, ens mostra, ben clarament, que es un murus; a més, no té cap ingam de parentela, amo eis seus predecessors, i la seva brusca desaparició, coincideix amo l'aparició dels Vifred, entre 860 i 870. La filiació de Vifred el Pilós es avui perfectament establerta, a despit d'una mica tosca, molt de temps interposada per la llegenda, i tanme per les contestacions errònies, compicacions de vegades per l'amor propi nacional.

Vifred, era fill de Senyofred, comte d'Urgell, el que va presidir, en 859, a la consecració de la catedral d'Urgell. La carrera de Senyofred, sinuosa, polser, ja en 829, si cal identificar el nostre comte, amb el títol Senyofred, fill de Borrell, aquest nom seria anavós, el mateix que el comte d'Aussona, d'aquest nom, del temps de Carlesmany qui, a aqueixa data, va reure de Lluís el piados, el omm de Fontcoerda, amo eis Narbones. En tot cas, es el mateix personatge que top, en 843, de Carles el Calb, una important donació: Kanós (Canòhes) amo el país del Rosselló, Prada (Prada) en país de Conflent, Montanans (Montana) i Zelandia, en el país de Cerdanya, i la contrada de Valls-andorra (Valls d'Andorra) amo el país d'Urgell.

Encara que nomes sigui designat aquí, pel rei, amo el títol de «franc», el jutjament de 862, relatiu a l'aduc de Prada, donat per ell al monestir de La Grassa, la dona el títol de comte, i menciona la seva esposa Ermessinda.

En 844, un precepte de Carles el Calb, relatiu als «Hispanis», refugiats en Septimània, el qualifica de marques (Sunifred Marchioni). Hauria, doncs, succed, a aqueixa data, al cecbre Bernat, fill de Sant Guibem, marques de Septimània, entrat en rebel·lió, i posat a mort, per ordre del rei. No es troba cap més menció de Senyofred, en tota del jutjament de Salomó de 865, que dins dos textos ben posteriors.

El darrer document, on el nom de Senyofred es pronuncia, data del mes de desembre 878 ó 879. Ja hi tornarem més enllà.

En conjunt doncs, la carrera de Senyofred pot esser: senyor de Fontcoberta, dins el Narbones (829), comte d'Urgell i de Berga (839) gratificat, en 843, de Canòhes, de Prada, d'Andorra, d'alleus en Cerdanya, i qualitat de marquès, en 844, de la Marca hispànica i de Gòtia.

Afegim que res no s'oposa a que el comte Salomó sigui Franc. En canvi, Vifred d'Arrià era d'ascendència gota.

Es tanmateix suggestiu, de constatar que els béns propis de la dinastia, tenen els seus orígens al cor del Conflent. Enmig d'ells, es troba, efectivament, la vila de Rià (Arrianum), que serà donada, en 937, per Senyofred, fill de Miron II, i nét del Pilós, a Sant Miquel de Cuixà.

Cal només, per consegüent, canviar el marqués Vifred d'Arrià per marqués Senyofred, per què el fet que reporta la cantalla llegendaria de la crònica de Ripoll, s'ajusti, per l'essencial, amb els documents històrics que ens han pervingut.

De l'obra de Pere PONSICH. (Traduït al català per Roger Giral) Biblioteca de Comunicació

(1) Veure «Terres Catalanes», nº 21, primavera 1976.

PARLANT CATALA VENIU A VEURE'NS a:

Perpignan-Pneus

pneus neufs toutes marques

17, avenue Marcelin Albert, 17

— PERPIGNAN —

La llengua i la vida

“Llengua escrita i llengua parlada”

Sota aquest títol, el catedràtic Sr. N'Enric Guiter, una de les més grans, sinó la més gran personalitat intel·lectual catalana de Catalunya-Nord, va publicar, en la « Revista catalana » de Perpinyà, n° 33, primer trimestre d'enguany, un article del qual ens permetem d'extraure les divertides anècdotes de l'autor.

Quadre primer. El setembre 42, obtinc un passaport per anar a Menorca. Al punt d'embarcar a Barcelona, em diuen que en temps de guerra Menorca té un estatut de plaça forta, i que necessito una autorització especial de la « Jéatura de policia ». Exposo el meu desig a l'inspector que em rep, i aviat aquest em para : « Bé. Ara doneu-me la vostra identitat veritable. Sou encara un d'aquells rojos que intenten tornar a Espanya amb un passaport francès. No hi ha cap francès que parli espanyol com vos. Vaig a fer-vos empresonar fins que vulgueu dir la veritat. »

L'amenaça em va obrir l'esperit, i vaig demanar que vingués un interpret de francès. Després d'explicar-li, en francès, el què passava, es va dirigir a l'inspector : « Us puc assegurar que no hi ha cap espanyol que parli francès com aquest senyor ». I vaig tenir totseguit l'autorització d'embarcament desitjada.

Quadre segon. El juliol 57, tornava d'un viatge a Sicília i, arribant a la ciutat de Bari, m'adono que terminava els « bons turístics de gasolina ». Vaig a demanar-ne al despatx convenient. Molt amable, el taquiller em contesta que anava equivocant, perquè la seva taquilla era reservada als estrangers i no als italians. Li ensenyo el meu passaport, i s'exclama : « Ah, professor ; clar, professor d'Italia ! ». Ni tan solament això...

Quadre tercer. El juliol 59, a Portugal, ens parem a la ciutat de Braga, ciutat particularment simpàtica, perquè és una de les poques ciutats portugueses que sigui planera. Deixem el cotxe sobre una plaça gran, i vaig a demanar una habitació a un hotel vel. Hi portem les maletes i sapem, tot discutint amb l'hostaler. L'endemà matí aquell home de bé, que ens ha pres en simpatia, vol portar-nos les maletes fins al cotxe, però s'estremeix veient-ne la matrícula. « Com ? Que no sou portuguesos ? I jo que no us he fet emplenar els papers dels estrangers ! ».

Quadre final. L'abril 1975, participava a un congrés a Lyon, i havia reservat una habitació a l'Hôtel Terminus. Sortint de l'estació, em presento a la recepció de l'hotel i faig constar la meua reservació. La recepcionista em demana d'emplenar una fitxa d'hotel, i jo li dic que les creia suprimides des de poc temps. Amb un somriure encisador ella em contesta : « Oui Monsieur, les fiches d'hôtel sont supprimées ; mais pas pour vous : pour les Français seulement ».

El meu francès escrit és, em sembla, prou correcte ; el meu francès parlat no deu ser perfectament a punt.

Enric Guiter.

Josep

DELONCLE

APOTECARI

Carrer d'en Llucià, 2
PERPINYA

La noció de pàtria vindria (de l'instint) del fet que, instintivament, ens considerem formant part del mitjà on hem nascut o on hem passat la nostra infància i adolescència ; en som part integrant, com el paisatge, els arbres, les cases, etc.

Fenomen idèntic per tots els altres sers animals : domèstics, salvatges, ocells, peixos, etc.

**Puresa o eficàcia ?
Llengua popular o llengua acadèmica ?**

L'important, per salvar la llengua catalana al Rosselló, es qu'els Rossellonesos tornin a parlar (i escriure) en català.

La puresa de la llengua vindrà després.

Una al·locució, en català, del mariscal Jofre

El 14 de novembre del 1922, els Catalans de París, rebien, en un gran banquet, a l'Hotel Lutetia, el mariscal de França Josep Jofre.

Hi havia tota la fina flor dels Catalans i de molts Occitans.

El vencedor de la decisiva batalla del Marne, de la primera guerra mundial, pronuncià la següent al·locució :

« Companys i amics : M'excusareu de vos ho dir en català, mes, cada cop que me'n vaig al Rosselló, tan aviat com som passat Narbona, l'aire del país, los estanyos qu'atraversem, les vinyes que veiem per tot entorn, les cofies catalanes que porten les dones, tot me fa descuidar lo parlar francès : me sembla que som pas mai eixit del país.

Així mateix, avui, al mitg de tots vosaltres, arrotllats ací per l'amistat catalana, hom diria que som dins lo pla del Rosselló, davant nostra senyera : lo Canigó.

Doncs, es entès, me deixeu parlar la llengua que me varen ensenyar mon pare i ma mare : Així tinc més cor per vos dir lo gran pler que me fa la festa d'avui.

Aqueix pler seria més viu encara si le meua dona hagués pogut venir ; té terça pena d'esser pas avui ambe jo i vos prec de l'excusar.

Per jo, me recordaré temps del 14 de novembre d'enguany, de la gran prova d'amistat que me doneu ací. »

L'amor dels avis

La meua avieja, a cau d'orelleta, una contadeta sempre me va contant, I jo delitós escolto joïós la veu amorosa que'm va endormiscant.

Les meves parpelles, igual que portelles, entre frases belles mes ulls van cobrint.

I els meus llavis, defugint agravis, somrient als avis se van entreobrint.

Ja mon cos reposa en la veu amorosa, en la quietud fosa, talment sembla un bes.

I l'avia, pobreta, amorosa i quieta, sobre la galleta em besa després.

charcuterie

PIRAY

JAMBONS du PAYS

L'avi, que allí estava, quasi que plorava mentres m'adorava tot ell, patriarcal. Jo, per llurs carícies, entre mil delícies, obtinc les primícies de l'amor celestial.

Els avis se miren, quasi no respiren, si bé si sospiren, llunyana il·lusió... Amb ulls mitg plorosos, llurs llavis confosos, sobre els cabells rossos me fan un petó.

Martí Pallí.

GERMANOR LINGUISTICA CATALANO-OCCITANA

L'innegable parentiu lingüístic (i ètnic) entre Catalans i Occitans està posat de manifest en el text — que donem a continuació — del nostre excel·lent col·laborador, el catedràtic occità Joan Bonafós.

Ultra aqüella emotiva evocació n'apareix una altra que ens omplena d'admiració.

El text escollit pel Dr. Bonafós es del Balearic Ramon Llull. Hom podrà constatar qu'es llegeix amb tanta facilitat que si fos d'un autor modern.

Quan hom sap que fou escrit en el segle XIII la cosa es encara més admirativa. Car no hi ha, en efecte, cap llengua europea que pugui presentar un tal exemple de puresa lingüística. Un text anglès, alemany, francès, etc. de la mateixa època es, pràcticament il·legible.

Felix se n'anà per una vall plena d'arbres i de fontanes ; i a l'eixida de la val encontrà dos homens qui havien grans barbes i grans cabells i eren pobrement vestits.

Felix se'n anèt per una val plena d'arbres e de fontanes ; e a l'eixida de la val encontrèt dos homes que habien grandas barbas e grandas cabells e eron paubrament vestits.

— Bells senyors, diguèu Felix, vosaltres d'on veniu, ni de qual orde sou ?
— Bels senyors, diguèu Felix, vosaltres d'ond venetz, e de qual òrdi setz ?

— Senyor, nòs venim de llongues terres, e som passats per una plana que es prés d'ací, i en aquella plana ha gran ajustament de besties selvatges qui volen elegir rei.

— Senior, nos venem de longas terras, e sèm passats per una plana que es prèp d'ací, e en aquela plana hi ha grand ajontament de bestias salvatjas que volon elegir rei.

Après aquestes paraules, comanà a Déu los sants homens, i anà en aquell lloc on les besties volien elegir rei.

Après aquestas paraulas, encomandèt a Dius los sants homes, e anèt en aquel lloc ond las bestias volien elegir rei.

En una bella plana per on passava una bella aigua estaven gran res de besties selvatges qui volien elegir rei.

En una bèla plana per ond passaba una bèla aigua estabon grand res de bestias salvatjas que volien elegir rei.

Acord fo pres per la major part que'l lleó fos rei ; més lo bou contrastava molt forment a aquella elecció, i diguèt estes paraules :

Acord foèt prèp per la majora part que'l leó foès rèi ; més lo biòu contestaba mout fortament aquela elecció, e diguèt aicestas paraulas :

— Senyors, a noblessa de rei se convé bellessa de persona, i que sia gran i humil, i que no do damnatge a ses gents.

— Seniors, a noblessa de rèi se convé belessa de persona, e que sia grand e humil, e que no done damnatge a sas gents.

Lo lleó no es gran bestia, ni es bestia que visca d'herba, ans menja las besties. Lo lleó ha paraula i veu que fa estremir de por tots nosaltres com crida.

Lo leó non es granda bèstia, ni es bèstia que visca d'herba, mas manja las bestias. Lo leó ha paraula e votz que fan estremezir de paor tots nosautres quand crida.

Més per mon consell vosaltres elegireu lo cavall a rèi car lo cavall es gran bestia i bella i humil ; lo cavall es bestia lleugera, i no ha semblant ergulhós i no menja carn.

Més per mon consell vosautres elegiretz lo caval a rèi ; car lo caval es granda bestia e bèla e humil ; lo caval es bestia lleugèra, e non ha semblant orgulhós e no manja carn.

Esdevenc-se un jorn que'l rei estava en parlament... lo lleó e sos companys haguèren fam.

S'endevenguèt un jorn que'l rèi estava en parlament... lo leó e sos companys haguèron fam.

...tot jorn son senyor lo cavalcava... de jorn y de nit estava pres.

...tot jorn son senior lo cavalcaba... de jorn e de nit estava pres.

Senyors : voluntat es estada de vosaltres que jo sia rei...

Seniors : voluntat es estada de vosautres que ieu sia rei...

Jesucrist volgué haver amistat i companyia d'homens simples...

Jesus crist volguèt haber amistat e companhia d'homens simples...

L'Associació Obrera de Concerts o un exemple revolucionari realitzat

Es parla molt de revolució, llibertats, dret a la cultura...

Però, sabem que a Catalunya, una idea ben revolucionària prengué cos i és, avui encara, un cas exemplar per als obrers? És la de Pau Casals: quan proposà la creació de l'Associació obrera de concerts de Barcelona!

De què es tractava? Senzillament: posar a la disposició dels obrers, les possibilitats per a fer-los conèixer la música i estimar-la en tant que obra d'art.

El mitjà? Ell mateix, el gran violoncel·lista, s'ofertà als obrers, i, amb l'Orquestra portant el nom d'Ell, per si no fos prou.

I després? Els obrers devien organitzar-ho tot, posar-hi llur treball i, dintre l'Associació, posar en pràctica allò de « entre tots ho farem tot ».

I què feren els obrers? Demostren que eren capaços d'organització; diligència en el treball, i que sabien fer les coses de manera admirable. Això, sense crícs, sense manifestacions, sense exigir a ningú de posar-se a llur costat, coaccionant-lo.

Fa dos dies que m'arribà el llibre: « L'Associació obrera de concerts. Fundador: Pau Casals. Barcelona ». L'edició és feta baix el patrocini de la FUNDACIÓ PAU CASALS, i s'afegeix a l'homenatge al Mestre a l'ocasió del centenari de l'any passat. L'obra és el testimoni fet per dos socis de l'« A.O.C. » que hi exposen la gènesi, la naixença amb 30 socis, els estatuts i les activitats, que no foren solament musicals.

Per fervor en una idea, us cito unes quantes dades: « Casals tingué la idea de crear una associació per a la divulgació de la música dintre els medis obrers. »

El 1925, quan nasqué l'Ateneu politécnium, el músic parlà de la seva idea al Sr. Campalans. Aquest li digué: « Jo tinc els obrers que us calen ». I després d'aquesta conversa, aviat sortiren els primers elements disposats a secundar les tasques de Pau Casals: per a « aixecar la nova bandera d'educació del poble ». I es precisaren els Estatuts començant:

Article 1: Sota el nom de l'« Associació obrera de concerts » es constitueix, a la ciutat de Barcelona, una entitat de caràcter cultural, que tindrà per finalitat l'estudi, difusió i propagació de l'art musical entre llurs associats.

Article 10: Podran pertànyer a l'Associació:

a) Tots els individus, d'ambdós sexes, majors de 14 anys, que visquin del producte de llur treball, a sou d'un patró i sempre que el jornal que tinguin assignat no ultrapassi 16 pessetes diàries.

Article 11: No podran ingressar a l'Associació: els patrons de qualsevol categoria i els individus que exercin professions liberals. (Hi ha d'altres precisions quant als familiars dels obrers que poden ésser socis: tals els fills que no treballessin, etc.).

A un cert moment s'hagué de limitar el nombre dels associats a 3000, perquè no era possible de posseir un local on tots poguessin assistir al mateix concert.

« L'Obrera » edità els programes amb comentaris de les obres, presentació dels autors i dels executants; un noticiari i el portatiu « Fruïcions ». Aquestes edicions eren distribuïdes gratis als associats, car eren compresos en les preus de les cotitzacions més que modestes.

Músics de tots països hi col·laboraren. Organitzà nombre de concerts extraordinaris, en els que s'estrenaven obres inèdites o eren dirigits per mestres de renom internacional. Entre 1925 i 1937 organitzà 126 audicions.

Cal senyalar que el 1931 nasqué l'« Institut orquestral de l'A.O.C. », i que el 1934 ja s'havia organitzat una orquestra amb els elements estudiant en aquest Institut. Si!!! Una orquestra d'obers, els quals, anaven dues vegades als assaigs per setmana, després del treball!!! I, en aquest 1934 donà la primera audició pública al palau de Projecteons de Montjuïc.

Pel maig de 1935, empenia les dites: Audicions « MitingsConcerts públics el primer dels quals fou donat al Teatre Odeon de Sant Andreu, districte limit de Barcelona. En aquesta audició hi assistiren 4.500 persones! A la Llotja d'honor hi havia En Pau Casals i Na Balnca Selva (aquesta de família d'Els Masos) gran pianista qui aportà tot el seu saber pedagògic a l'obra de l'Institut orquestral de l'A.O.C. La gran Associació donà al seu Institut el nom d'« Estudis musicals Blanca Selva », significativ, així, la reconeixença envers la pianista de soca nord catalana amb renom mundial.

Després arribaren els « Cantors de l'Obrera » i l'Associació de teatre sense descurar-se de constituir una biblioteca a la que tots els socis trobaven deus de tots els aspectes culturals.

Escrivint aquestes ratlles, penso: que seria bonic! de veure força obrers desvetllar-se i, com els que realitzaren el somni de Pau Casals, ells, a llur torn, fessin apareixer-ne un rebrot en aquesta part de Catalunya, del nord del Pirineu, prenent la sava dels noms tan catalans com són els, el violoncel·lista i de Na Blanca Selva la pianista, tots dos havent dit, amb fets admirables, del que són capaços els catalans.

Francesc Miró.

La sang no es torna aigua

Aquelles fatídiques jornades del mes de febrer del 1939 foren dures per a nosaltres. Lassos, desmoralitzats, desnodrats, malalts de disenteria alguns. Ens havíem ajuntat dos periodistes i un alt funcionari de la Generalitat amb el seu secretari. Tots fugitius. Era dura la pujada al coll d'Ares, mes la devallada, pel coll Pregon, ens oferia el constant risc d'estimar-nos i restar estesos de cara al cel, oblidats per sempre més.

Del balneari La Preste a Arles per carretera. Fatigats, amb la foscor de la nit els ulls es cloïen. Caminàvem d'esma. Ens encerclaren dins d'un camp enfangat al marge del riu. Un pa i una llaua de sardines per a quatre. Fou terrible, aquella nit. L'endemà a l'estació d'Arles ens enfuràvem pels vagons allà estacionats. Més tard, camí de Perpinyà, viatjant en vagons tancats: « vuit cavalls o quaranta homes ». De pas per Ribesaltes evocàrem el record del Mariscal Jofre. Ell s'hauria engunjeat per aquells Catalans que fugien de l'allau feixista, allau que ben aviat havia de fer perillir la democràcia de França. I finalment a la platja d'El Barcarès. A la « belle étoile » alguns; sota barraques de « fortune » d'altres.

Molt s'ha escrit i a vegades en to pejoratiu respecte el comportament de la França d'aquells dies envers els refugiats de la guerra antifeixista. Potser quelcom de ràd podria existir en quant a les actituds i comportament de certa part de la població — part ben escassa per cert — enverinada per la propaganda franquista. Es de llei però, fer constar que la majoria de la població, adonant-se de la qualitat de Catalans del major nombre de refugiats que es vessava d'aquesta banda del Pirineu — Catalans que per comuna idiosincràsia respiren ansies de llibertat i democràcia — eren tractats de diferent manera que ho feien els afectats per la por i pe' terror propagats pels elements addictes al feixisme.

Bona part dels Catalans de França tingueren consciència de la situació dels germans del mateix País, germans malaurats, anorreats, destrossats, perseguits pel feixisme internacional amb el consens de les democràcies del món.

En l'espai i en el temps hem anat adonant-nos de que la sang no es torna aigua. Tot és qüestió d'aclariaments. Tots és qüestió de cultura.

JOAN BERTRAN i DEU

Presidents d'amicals, de societats esportives, culturals, folklòriques casals, omniuns, cases de joves, inviteu els vostres socis, adherents, a llegir i protegir

"TERRES CATALANES"

LA ROSA I LO RAM

Catalunya i Rosselló són fills de mateixa mare, i guarden del seu potó lo record en la llur cara. Batega encara en llur cor la mateixa sang dels avis, com els hi floreix l'amor i'l mateix riure en los llavis.

Bonica es la rosa, més bonich lo ram.

De l'una a l'altra, en secret, obrint son ala encantada, un aucell, un aucellet vola cada matinada. Mes, passant lo Canigó, pinsa, pardal, mallarenga, rossinyol o reietó, parla en la mateixa llengua.

Bonica es la rosa, més bonich lo ram.

Diu: « Estimeu-vos » i diu: « ue mai la discòrdia vana vingui a treure del niu lo germà o la germana!... » Així parla aqueix aucell, com parlaria la mare. Seguirem tan bon consell; valia abans, i val ara!

Bonica es la rosa, més bonich lo ram.

Per la voluntat de Déu, lligats en la poesia com en la sang, espieu la fervor qu'a tots dos guina. La fervor de l'ideal, que llueix entre les branques i que nos crida allà dalt, tot vestit de formes blanques...

Bonica es la rosa, més bonich lo ram.

Angel de la pau, baixeu, baixeu per sempre, i qu'un dia per la voluntat de Déu reïni al món la poesia. Qu'els homes siguin germans com les terres catalanes, unides sempre les mans per montanyes i per planes.

Bonica es la rosa, més bonich lo ram.

Catalunya i Rosselló són fills de mateixa mare, i guarden del seu potó lo record en la llur cara. Batega encara en llur cor la mateixa sang dels avis, com els hi floreix l'amor i'l mateix riure en los llavis...

Bonica es la rosa, més bonich lo ram.

Joan Amade.

La CATALANA del PETROLI

Carrer de la Muralla

POLLESTRES Tel. 36.70.46

Treball acurat

Escurament - Neteja
Entreteniment
Despanatge

de xemeneies, calderes i instal·lacions de calefacció central amb material i personal especialitzat

VII. CENTENARI DE PUIGCERDA

Disset conferències sus les grans etapes de l'història en general i de l'història de l'art a Cerdanya han marcat la commemoració del 8e centenari de la fundació de Puigcerdà.

Es curiós de constatar qu'aquesta fundació, obra del rei de la Confederació, Alfons Ier, en el segle XII, fou feta per motius estratègics i en detriment de la vila pròpera d'Hix situada en terreny pla.

Es més curiós encara de constatar que no solament Hix fou la víctima de Puigcerdà sinó qu'un nou factor, el tractat dels Pirineus, en el XVIIe segle, li donà el cop de gràcia. En efecte, la nova frontera entre els estats francès i espanyol, havent-se establert entre Puigcerdà i Hix, començà parèixer l'inèvitale tràfec fronterer (el legal i l'altre) donant naixença a una guingueta (cantina, taverna), dins del terme municipal d'Hix. Es així que naixqué La Guingueta d'Hix (batejada Bourg-Madame en 1820), la qual, prenent el relleu de Puigcerdà, anà buidant Hix de tota la seva personalitat municipal, econòmica, demogràfica, etc., reduint-la a un llogarret insignificant.

Una altra víctima indirecta del trencament de la Cerdanya per dos estats, fou la ciutat de Llívia, la seva capital històrica. Llívia encarcerada dins de la seva estúpida « illa de terra », no es més que l'ombra del seu passat prestigios.

CEDOC

La televisió ha salvat el francès a la Vall d'Aosta La televisió podria salvar el català al Rosselló

En la Vall d'Aosta, regió autònoma de l'estat italià, la llengua francesa estava menaçada de desaparició imminent. La televisió francesa ha fet el miracle: el francès torna a ésser viu, influenciant, inclòs, els ciutadans de parla italiana de la regió.

Com qu'al Rosselló es la llengua catalana qu'està menaçada de desaparició, hom podria seguir l'exemple de la Vall d'Aosta instal·lant una reemissora a Puigcerdà, per exemple, capaç de « cobrir » tota la Catalunya de França.

Itàlia no han pas protestat contra França, acusant-la d'una suposada guerra d'ondes. Car, lògicament, no hi ha cap impediment jurídic. Tothom sap, en efecte, que fa ja molts anys qu'existexen vèries emissores perifèriques, de ràdio i de televisió, sense que mai hi hagi havut conflictes d'influències o altres guerres d'ondes, malgrat que totes aqueixes interferències d'ondes per damunt de les fronteres, posen en joc enormes interessos, principalment publicitaris.

au grenat
les plus beaux bijoux
LAVIOSE

Artisans spécialisés de père en fils

4, rue Maréchal Foch

PERPIGNAN

Tél. 61.01.09

EL TEATRE

Cançó d'amor i de guerra a Perpinyà

En el moment de posar sota premsa, la « Régie » d'art líric de la ciutat de Perpinyà, va presentar, al Teatre municipal, la cèlebre opereta sud-catalana « Cançó d'amor i de guerra ».

Cal dir, tot seguit, que s'ageix d'una obra de qualitat excepcional, musicalment a mitg camí de l'òpera o del drama líric. Fou interpretada per la «troupe» del Gran teatre Rómulo de Barcelona — sota la direcció del mestre Josep M. Damunt — considerada com la millor de la península Ibèrica.

En efecte, el conjunt teatral era de gran valor artístic, com feia anys que no se n'havia pas produït a Perpinyà. Igualment cal dir de l'orquestra simfònica, vint-i-cinc professors: Els decorats i els hàbits eren de gran luxe i en l'estil de l'època (XVIII^è segle).

Doncs, « l'afiche » presentava un espectacle d'alta qualitat, molt per damunt de les operetes, més o menys clàssiques, qu'els Perpinyanesos van a veure, en la nostra primera escena, quan en tenen l'ocasió. Ocasió més aviat rara car Perpinyà no té — com Besiers, Montpellier o Nîmes, per exemple — la sort de gaudir de temporades líriques clàssiques completes.

Val a dir que Perpinyà no té un teatre municipal digne de l'importància de la ciutat. Quan s'inaugura la magnífica escena del Palau de la cultura, hom pogué creure qu'aqueixa llacuna desapareixeria. Malauradament res no ha canviat i ambdues escenes resten molt insuficientment utilitzades durant les temporades anuals d'art líric.

Aqueixes insuficiències ens féu suposar qu'els amadors d'art líric de Perpinyà i dels entorns, profitarien de l'ocasió oferta per la « Régie » municipal, per satisfer llurs desitjos de bon teatre líric, anant, massivament, a fer coneixença amb l'art líric sud-català.

Eh bé, no; no fou així: hom ignorà l'esdeveniment i el Teatre no estigué pas ple de gom a gom com calia suposar. (Cal notar que no's féu ni prou publicitat ni prou adequada).

No obstant, varies suposicions se poden fer per explicar aqueixa desafecció. Una podria esser l'ignorància que hi pugui haver un teatre català i una música catalana de tan alta qualitat. Una altra podria esser la persistència a volguer continuar considerant tot ço qu'emana d'enllà les Albes, com provinent d'un país inferior, doncs menyspreable.

Com que la música no té fronteres, es fer prova d'ignorància de no pas conèixer tot ço que hi ha de bo a dos passos de casa nostra. Com qu'el saber no té fronteres, es fer prova d'ignorància de no saber, qu'a dos passos de casa nostra, hi ha un poble que, per la raça, la llengua i la cultura, mai no ha estat inferior a nosaltres, per la senzill raó que som el mateix poble, la mateixa raça, la mateixa llengua i la mateixa cultura. Solament el fet de no pas formar part del mateix Estat ha fet possible una pretesa inferioritat.

En fi, una vegada més, els absents tingueren tort: tant més que la peça tractava d'un fet nord-català. En efecte, l'acció té per quadre el Vallespir amb la tela de fons majestuosa del Canigó. Uns autors sud-catalans canten una terra nord-catalana com ningú no ho ha sabut encara fer ençà del Pirineu. N'hi havia, inclús, per satisfer els Nord-Catalans que només miren cap a París. En efecte, la peça exalta la naixent primera república francesa amb un entusiasme que només el prestigi de la seva Revolució a l'estranger podia justificar.

ELS LLIBRES

Dol sense negre (Premi de novel·la d'Olot 1976)

per Maria-Dolors CORTEY

Potser certs premis desserveixen en lloc de servir. Car hi ha certes novel·les que no tenen pas necessitat d'esser introduïdes per passadís dels premis, a fi d'entrar en la gran ària del públic que sap apreciar una obra ben escrita, ben construïda, ben menada, amb fons i forma, estil i verb, penetració sentimental i finesa psicològica. Llàstima que s'hagin escabullit certes imperfeccions a la vigilància del corrector.

El títol: « Dol sense negre », es ja una troballa. Això dels títols es quelcom de molt important en certes obres. A vegades el títol val molt i l'obra no res. A vegades es l'invers. A vegades ambdues coses són dolentes o ambdues coses són bones. En el cas de « Dol sense negre » ambdues són bones, molt bones.

Cent pàgines atapeïdes que hom veu acabar amb recança. Hom sent de veure marxar aquells personatges tan representatius de la vida de cada dia, tan ben descrits — dins d'un context original. Hom reca de no poder continuar « vivint » llurs pensaments, llurs projectes, llurs penes, llurs joies, llurs pensaments, llurs accions i, entre tots ells, l'evocació d'una vida sobtadament estroncada.

Es dir que l'autora conseqüent descriure, senzillament, una part de vida d'unes vides, fent-ne un « chef-d'œuvre ». Es això que és difícil. Maria-Dolors Cortey — que « Terres catalanes » s'honora de comptar entre els seus col·laboradors — hi ha reeixit.

Confiserie DAUNER

tourrons

fruits

confits

nougats

SES SPÉCIALITÉS CATALANES ET RÉGIONALES

"expéditions tous pays"

25, Rue de l'Argenterie

PERPIGNAN

Estats i nacions entorn d'un enginy interplanetari

Falsos missatges i egocentrisme americà

Com tots els mitjans d'informació ens ho han assabentat, els Nord-Americans han llançat, recentment, dos enginyers interplanetaris: « Voyager 1 » i « Voyager 2 ». L'ur missió, de quatre i deu anys, es de sobrevolar Júpiter, Saturn i Uranus i de perdre's després en l'eternitat sideral.

Aplaudim, entusiastes, l'iniciativa nord-americana en vistes a saber-ne més d'aquests llunyans planetes del nostre sistema solar. Aplaudim per tots els aparells científics i de precisió qu'els « Voyager » s'han emportat a tal fi (1). Aplaudim, inclús, pels missatges, destinats a eventuals extraterrestres, depositats en els enginyers. Si bé, el del Sr Carter, president dels Estats units, conté passatges que no podem aprovar perquè no corresponen a la realitat terrestre. Es fals de dir:

« Nos, essers humans, estem dividits entre estats-nacions. Mes aquests evolucionen, ràpidament, vers una civilització única ».

« Tractem de sobreviure el nostre temps de manera a poder viure en el vostre ».

« Essers humans » (denominació inventada per l'home) no vol dir absolutament res per designar-nos enfront d'eventuals extraterrestres. Hauria d'esser més comprensible dir, per exemple: « Nos, l'espècie vivent més evolucionada del planeta situat en (a) les coordenades siderals », estem dividits en nacions (grups de famílies d'un mateix origen) sotmeses a estats (grups de dominació d'una fracció d'aquelles famílies) ».

Creiem que es ja greu qu'el president del més pulcrat país del món no sàpiga distingir un estat d'una nació, mes es encara més greu qu'envii la seva ignorància a través els espais interplanetaris.

Es mentider de dir: « estats-nacions

qu'evolucionen, ràpidament, vers una civilització única ». Car, malauradament, no hi ha pas evolució; hi ha imposició, sotmissió (forma actual de colonialisme). A més de no esser pas veritat — aqueixa evolució vers una civilització única — no es pas, tampoc, ni possible ni desitjable pel sol fet dels nivells diferents d'evolució de cadascuna en particular. Co que caldria fer es deixar, millor dit, els dits « grans » haurien de garantir la lliure evolució de cada civilització humana segons el seu ritme propi.

Quan el missatge del president Carter diu que « tractem de sobreviure al nostre temps de manera a poder viure en el vostre », hom resta sorprès de l'« aveu » i de l'ingenuïtat que la frase conté. En efecte, al dir « sobreviure », el president dels Estats units confessa que l'home no ha pas sabut crear una societat on s'hi pugui « viure » sense por. En quant a desitjar « viure en el vostre » (temps) es far prova d'una candidesa que no escau al cap de l'estat més poderós de la Terra. Car no's pot prejutjar que la civilització dels eventuals extraterrestres, dexifradors del missatge del « Voyager », sigui adaptable a la de l'home.

Si cal admetre que hi ha, probablement, molts altres mons habitats en l'univers, hom no pot tenir l'egocentrisme de fer-los a la nostra imatge, evolucionis i civilitzacions compreses. Massa coses hem ja fetes a la nostra imatge i cap d'universalment bona.

Jaume PRATS.

(1) Contenen també enregistraments dels nostres pensaments, dels nostres sentiments; de la nostra música (Beethoven, jazz, xinesa); dels nostres cants, dels nostres ocells, dels nostres sorolls diversos; elements de coneixença de la nostra ciència, art, tecnologia, etc.

TRIBUNA LLIURE SUD-CATALANA

EL DOBLE JOC

La revista és una revista política. Avui totes les revistes són polítiques. Ahir, no. Ahir només hi havia polítiques, no pas revistes polítiques. Hi havia homes i aprendents d'homes. Això ho explica tot. La revista en qüestió és redactada una mica a Madrid i una altra mica a Barcelona. No citarem noms, per tal de no molestar ningú i que tothom pugui ser feliç. Només citarem exemples. La revista es queixa del govern. A fi de comptes, es el seu deure de revista:

« A Espanya, després de la liquidació pacífica de la Dictadura, el veïnat es troba força perplex. Tenim una dreta vergonyosa, i la seva mala consciència — des d'un secretari general del « Movimiento », Adolfo Suárez, fins al trevestí polític Jiménez de Parga — el duu, no a declarar-se de centre, sinó a pretendre de passar per « social-demòcrata!! » I tenim una esquerra — des del PSOE al PCE — que, amb llur afany d'estabilitzar-se com oposició de Sa Majestat, el col·loca en un reformisme propi dels

cristians-demòcrates europeus dels anys 35-40.

En aquest país, que algú qualificà de surrealista, ningú, pel que es veu, s'atreveix a assumir els seus propis signes d'identitat, cosa que realment és per a preocupar. Això no és democràcia; això és un ball de disfresses.

Està bé que els mateixos gossos que vam sofrir sota el franquisme intentin, a base de canviar-se els collars, de prendre'ns el pèl, fent-nos creure que llurs mans no estan brutes; està bé, també, que els qui no foren capaçs d'acabar amb la dictadura — dins una monarquia que, de sobte, van combatre — tractin ara d'obtenir un lloc al sol; el que no resulta ja acceptable és que l'honest poble espanyol sigui víctima del desconcert produït per tantes cares, carretes i carotes... »

L'estil és immillorable i les fonades atenyen els ulls del monstre — que és cec de naixença. La valentia del periodista és digna d'elogi. La revista defensa una noble bandera: la del poble. Llàstima que, en la mateixa

revista, unes pàgines més enllà, hi trobem un llarg article signat i segellat per un tipus que formava part de la cort d'aquests mateixos « gossos que vam patir sota el franquisme », com diu la revista. El tipus, carota o carota, es dedica — avui sota la democràcia i ahir sota la dictadura — a sembrar la confusió entre el poble innocent, menor d'edat encara i, com a tal, enganyat. Et tipus en qüestió té prou cinisme per a signar l'article i mostrar en la fotografia la seva cara, carota o carota.

I això cada setmana. En cada número de la revista. Perquè el fill del director és col·laborador permanent de la democràtica revista, defensora del poble, que nega ací el que afirma allà. Que diu la veritat en la primera pàgina i omple la pàgina 18 de mentides.

No citem noms, com hem dit al començament. Només fem acopi d'exemples. Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General. Miquel Lladó.

Casa GENSANE

Fundada en 1912

ELNA - ROSSELLO

TOTA

LA VESTIMENTA

PER TOTS

NOVETATS

qualitat forta - preu lleuger

Chez Guillaume

RESTAURANT

SES SPÉCIALITÉS :

Le bœuf gros sel

Le pavé au poivre

L'onglet,

L'entrecôte au roquefort

Fermé le lundi

4, Place de la République

(marché couvert)

PERPIGNAN

Téléphone (68) 34-51-07

UN NOU SEGARRA AL ROSSELLO?

A « Terres catalanes » som defensors de la llengua i de la cultura catalanes, tant d'un costat com de l'altre de les Alberes. No pretenem pas que tothom hauria d'esser catalanista, mes pensem que cap Català no hauria de deixar d'esser Català. Malhauradament això arriba: hi ha, tant d'un costat com de l'altre de les Alberes, certs Catalans qu'han deixat d'esser-ho.

En el seu número 18, estiu 1975, « Terres catalanes » denunciava l'actitud del Senyor Masó, batlle de Barcelona de l'època, i de certs regidors municipals, per llur actitud anticatalana. En el nostre darrer número denunciàvem l'actitud anticatalana — particularment odiosa — d'un simple ciutadà. Avui hem de denunciar un altre batlle català: lo d'un petit vilatge del Rosselló nomenat Bahó (464 habitants).

Aquest batlle va rebre, fa poc, una lletra, en català, del president del Consell nacional català, doctor Batista i Roca, invitant-lo a assistir, a Perpinyà, a una conferència d'informació sus Catalunya. Donem a continuació la resposta (1), traduïda, qu'el Senyor Jouary va fer en francès:

« Senyor: He ben rebut la vostra lletra, mes soc batlle d'un petit municipi francès — Bahó trobant-se a França — i no comprenc pas la llengua amb la qual vos expresseu. Vos retorni, doncs, la vostra missiva, pregant-vos d'adreçar-me'n la traducció en francès. Rebeu, etc. »

Aquesta breu resposta està plena de conungat car es es mes perfecte autocràcia del renegat català, de l'afrancesat i de l'ignorant.

Si bé tothom sap qu'el minúscul viatge de bano forma part del territori de l'Estat francès, Bahó no es pas un viatge francès per la senzilla raó que ja català.

El fet d'esser Català, Francès, Anglès, etc, es una quantitat: no es pas una condició. Doncs, si som jius de Catalunya no podem pas esser-ho de França, car de terra nadiua — com de mare — només s'en pot tenir una. O, au en altres termes: si hom es Català ja no pot esser Francès. Podem esser, això sí, som incius, ciutadans de França i, en les condicions actuals, no volem pas deixar d'esser-ne.

En quant al fet qu'un Rossellonès, batlle d'un municipi rossellonès, no compregui la llengua catalana, es escarnir la nostra llengua vernacle i situar-se en posició d'ingenuïtat, com a batlle i com a Català.

De totes maneres, el Senyor Jouary (2) es lliure de comportar-se com ho ja, lliure d'ignorar el català i de només utilitzar el francès, llengua que, probablement, deu parlar amb l'accent característic dels Catalans, es a dir, d'una manera deplorable; lliure en fi, d'esdevenir un nou Segarra, el primer president del Consell reial (francès) del Rosselló i el primer i el més tristament cèlebre dels Catalans afrancesats.

Jordi PUJOL.

(1) Amb paper oficial de la Batllia, signat i segellat.

(2) L'ignorància o l'afrancesament han alterat el nom del senyor batlle de Bahó. Si té la curiositat de remuntar la seva genealogia catalana trobarà, infalliblement, Joary o Juary.

HOSTES VINGUEREN...

Quan es va, amb el cotxe, a fer la volta dominical pels entorns de Perpinyà, en qualsevol lloc de les nostres comarques que es vagi, sigui cap a la banda de l'Albera, del Continent o de la Cordanya, al moment d'entrar en els pobles hom s'adona que els noms dels municipis que estaven escrits en francès han estat emmascarats amb pinzellades de pintura negra, per tal de reintegrar-los a l'ortografia catalana.

Si es mira aquelles iniciatives rectificadores des del mar punt de vista artístic, és fora de dubte que el resultat d'aquelles intervencions escultòriques no es pas exactament auro de que se'n pot dir un exit, sino mes aviat el contrari. Ara que, segurament, aquella teina anònima ha estat completada per joves, en unes condicions potser precàries, a corre-cuita, damagat i potser tanmateix a fi de no ser-ni sorpresos reu-nis.

Però, segons sembla, els nois i les noies que manifesten d'aquella manera un oposició al sistema ortogràfic francès, no crec pas que se sentin moguts per cap inspiració artística sino mes aviat per un ideal patriòtic. Aleshores, aquestes emmascarades vesteixen un aspecte molt més respectable. Aquesta revolta muca del nostre jovent en contra de la francització i per al restabliment de la catalanitat a casa nostra, en qualsevol de les seves formes agala un caire simpàtic i també, per què calar-ho, ben comprensible.

La gent a eot — és a dir nosaltres — no para mai de dir i de repetir que, avui dia, el jovent es desinteressa de tot allò que toca a la nostra llengua, i d'afegir-hi que nosaltres, abans, parlàvem català i ens sentíem catalans molt més que no pas ells. Això de parlar català si que és veritat però, d'altra banda, que jo sapiga, cap de nosaltres, al temps de la nostra joventut no s'hauria atrevit mai de tornar a la catalanitat cap nom de poble i. Nosaltres tenim, i encara ara tenim, massa respecte per a l'Autoritat oficial, per a la Llei i... potser que també no sabem escriure en català!

Val a dir que si avui dia el jovent parla més poc català que no ho féiem nosaltres abans, d'altra banda hem d'admetre que l'escrivim més bé. Naturalment, l'ideal seria que el parlés i l'escrivís però, amb quina cara podríem exigir d'ella una cosa que no hem sabut fer nosaltres?

Nogensmenys, avui dia, cadascú pot adonar-se que els noms dels pobles han anat passant del francès al català sense, aparentment, commoure ningú, sense que

ningú no hi intervingui. El silenci que plana sobre aquest afer sembla, fins i tot, una cosa de mal presagi. Cap autoritat oficial no s'ha manifestat per fer restaurar les plaques « malmeses ». Cap notícia no ha traspuat de les oficines policiaques amenaçant de tirar a la presó aquells que es farien agafar fent maons a la propietat de l'Estat. Cap entitat catalanista tampoc no hi ha trobat motiu per fer mostra de la seva aprovació, oestiant amò banderes pels carrers. El silenci es general, tant d'un costat com de l'altre. Per què?

Sense buscar més enllà les raons polítiques o altres d'aquesta quietud aparent, no crec pas que sigui necessari de preguntar-nos a nosaltres, Catalans, en quina llengua s'han d'escriure els noms dels pobles o els noms dels carrers de casa nostra. Posat que haguessin d'aver-ni només una indicació, sens dupte hauria de ser la catalana i A mes, per raons de comoditat o de convivència o qualsevol altre motiu, a l'intenció de la gent forastera, a vegades podria atorgar-s'hi la francesa. Ningú mai no pensaria que fos possible de francitzar els noms de la gent i Un Bellocch mai no voldria fer Beaulieu, ni un Delcamp dir-se Duchamp, ni un Diumenge tampoc Dimanche i Bé i Aleshores, per què transmutar al francès els noms de municipis catalans?

Per anar bé, a fi que les coses siguin correctes, caldria que fos al Prefecte i als Edilis municipals de prendre clarament posició en aquest afer. Ara que potser, tot i sabent-ho tampoc no volen ficar-hi. Però si no és ells, qui podrà encarregar-se de tornar a la normalitat els noms dels pobles i dels carrers i de totes les coses que són nostres i que de una a una ens han estat robades?

El departament dels Pirineus Orientals consta de molt francesos de França, de peus «negres» d'Àfrica del Nord i també de bastants catalans que, potser, ja no hi són la majoria. Una cosa n'empeny una altra. Si nosaltres, Catalans, no hi fem res, a poc a poc ens deixarem treure-ho tot de les mans: la terra, els fills, la cultura. El dia en què ens quedarem ben bé sense res, aleshores serà massa tard per enrevinsinar-nos-hi.

No s'ha d'esperar que mori el malalt per fer venir el metge. Quan nosaltres, catalans de França, haurem estat digerits, assimilats, integrats, despersonalitzats, no ens servirà de res de quelcar-nos, d'indignar-nos dient: Hostes vingueren que de casa ens trageren!

J. C.

NO A LES CAPELLETES.

SI A LA UNIO CATALANA

La situació de Catalunya-Nord és greu, l'estat de la nostra llengua bé ho indica, si bé els homes d'edat respectable (que són un tresor lingüístic) parlen català, els joves el coneixen molt menys, és a dir que anem cap a la seva desaparició i doncs cap a la nostra extinció com a poble, puix ben aviat, si no hi trobem remei, la paraula « català » a Catalunya Nord esdevindrà bruida de sentit.

L'hora és crítica, el treball molt carregós, i l'opció política responsable, única: LA UNITAT. Nosaltres, Catalans, hem de menar una lluita unitària per defensar la nostra supervivència. El cavall de batalla d'aquesta unitat ha d'esser la defensa aferrissada de la llengua com a expressió de la nostra identitat. Hem de proposar als Catalans un programa minimalista, com és l'obligatorietat del català a l'ensenyament primari — en condicions que s'haurien de determinar, un programa senzill i clar, un eslògan que lucin llur tots els Catalans, i mostrant que qualsevol tipus de recuperació ha d'arrencar de la defensa de la nostra personalitat.

D'altra banda, els Catalans haurien d'esser prioritaris quan hi han llocs de treball a Catalunya-Nord, i no com ara, que nosaltres marxem i venen gent de fora, i no per casualitat, és una maniobra del centralisme francès per despersaralitzar-nos.

Davant d'aquest risc d'extinció que amenaça el poble català de Catalunya-Nord, els sectors catalanistes han presentat fins ara una divisió contraproduent; cadascú resta en el seu àmbit professional sense cap relació exterior, cadascú es reclau en les seves posicions polítiques, fent així el joc dels partits colonials francesos, cadascú fa el seu butlletí, quan hi hauria d'haver una sola publicació regular, més consistent, i que recollís totes les energies i tots els anhels de tots els Catalans en un objectiu comú: la defensa de la nostra identitat. Aquesta publicació seria el portaveu de la « Unió Catalana » que hauria d'esser « el moviment de tots els Catalans ».

Aquest programa minimalista, l'eix essencial del qual seria la defensa de la llengua i l'eslogan popular « No volem pas morir », hauria d'esser capaç d'atraure els vots de tots els que estan disposats, qualsevol sia llur opció política, a fer un esforç per què la catalanitat de Catalunya-Nord no desapareixi.

La Unió Catalana ha d'esser un moviment on es reconeixin el més gran nombre possible de Catalans i un esforç per superar, momentàniament, les nostres diferències, cercar el què ens uneix, i fer un tros de camí junts; Els la condició « sine qua non » a la nostra supervivència. Quan no existiran les circumstàncies la unió es desfarà i que vinguin aleshores partits, però catalans i que puguin tenir pes (merced a la recatització, que haurà estat la tasca de la Unió). Serà ben diferent de les capelletes actuals amb poca representativitat.

Fem Catalunya, després farem partits catalans. No creem partits catalans que, per ara, no són competitiu davant les urnes; sola una unió catalana podria lluitar contra els partits genocidistes francesos. Com?

Una vegada feta la unitat, s'hauria de fer un vertader activisme cultural organitzant conferències, debats, exposicions, recitals de cançó, arreu de Catalunya-Nord. No hi ha dubte que aquesta activitat ens portaria adherents fins a fer una veritable xarxa de solidaritat catalana, amb militants dins cada localitat. No hi ha dubte que, al cap d'uns anys — de suor la comista, com hom diu en llenguatge esportiu — els fruits electorals començarien a ésser respectables.

Catalunya-Nord exigeix una política unitària; tot altra és una traïció. Quan es decidiran els sectors catalanistes a sortir de la capella, a baixar al carrer, a conjuir amb el poble català?

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General P. G.
CEDOC

AQUESTES SON LES COBERTES PER LLIBRES

els llibres queden protegits de la suor de les mans, de la brutícia i no es fan malbe.

Paul DEVY

DOCTEUR EN PHARMACIE

32, cours Lazare Escarguel

PERPIGNAN

T. 34 21 42

FETS (vells i nous) QUE FAN REFLEXIONAR

Durant el darrer trimestre, les activitats catalanes i catalanistes a Catalunya-Nord han continuat sus l'empenta de la qual ens feiem eco en aquesta mateixa crònica del nostre número anterior.

Hi ha hagut, en efecte, innombrables manifestacions, festivals, aplcs, ballades de sardanes, de ballets, etc...

Hi ha hagut nombroses representacions teatrals, nombrosos col·loquis, conferències.

Hi ha hagut, com cada estiu, l'Universitat catalana de Prada i múltiples contactes entre grups culturals, econòmics, artístics, etc... de les dues Catalunyaes.

Hi ha hagut, finalment, les nombroses reunions polítiques relacionades amb el restabliment de la Generalitat, de les quals fem menció separatament.

La manca d'espai no ens permet pas de fer-ho, separatament, per cada esdeveniment tokioric, artístic, cultural, etc... Farem, tanmateix menció especial per quicuna més o menys significativa.

COMMEMORACIO DE « PAU I TREVA » A TOLOGES

La commemoració de « Pau i treva » d'enguany a Toluges, podria dividir-se en dues parts : una primera com els anys anteriors i una segona, inedita, enterament política.

Aquesta segona part prengué un caire que no tenia cap relació amb la commemoració de l'historia « Pau i treva ». Fins i tot desentonava un xic. Mes, tenint en compte el context polític del moment, la triomfa oratoria fou, principalment pels Sud-Catalans, una mena d'extorció qu'hom usà i abusà fins i tot un xic.

LA LLENGUA OCCITANA VOL ESSER LLENGUA NACIONAL

L'Institut d'estudis occitans ha llançat una campanya d'opinió sobre el tema : L'occità, llengua nacional.

L'Institut afirma el caràcter nacional de les llengües parladades actualment sobre el territori francès i reclama llur reconeixença com element del patrimoni. L'I.E.O. refusa, per altra part, les apel·lacions pejoratives de « dialecte » o « patuès » i reclama la fi d'una política de segregació i de menyspreu.

Des del punt de vista de l'ensenyament la campanya preveu l'exigència d'emprar la llengua occitana des de les escoles de pàrvuls fins a l'universitat, en totes les disciplines de la coneixença. Finalment, l'I.E.O. demana que la televisió acordi una extensió molt més gran a les emissions en occità i que aquesta llengua pugui ésser emprada en tot acte de vida pública o administrativa.

Els occitanistes de « Volem viure al país » consideren Barcelona com una mena de capital-germana, molt menys artificial, sota el pla cultural, geogràfic i humà, que la capital de França. Tant es així que els catalans i altres autors occitans han decidit d'ara endavant, de confiar l'impressió de llurs discs, a una casa barcelonina.

VIIe CONGRÈS

DU MOUVEMENT NORMAND

Le Mouvement normand vient de tenir à Fiers, son VIIe congrès.

Au moment de mettre sous presse, nous n'avons pas encore reçu de compte rendu de ce congrès qui témoigne d'une conséquente continuité des Normands régionalistes.

En effet, le Mouvement normand, créé en 1969, poursuit son chemin en vue de réunir les cinq départements actuels en une seule région régionalisée dans un Etat français à structure fédérale.

EL COMPOSITOR

JOAN FABRESSE (MORATA)

HA MORT

El compositor rossellonès Joan Fabresse (Morata) acaba de desaparèixer.

Autor de moltes sardanes, de marxes i de ballets, Joan Morata obtingué el disc d'or de la sardana.

També havia brillat en altres gèneres de composició, especialment valsos i opereta.

LES DROITS CULTURELS

DES PEUPLES MINORITAIRES

DE FRANCE

La dernière assemblée générale de « Défense et promotion des langues de France » a permis d'apprécier la remarquable progression, dans l'opinion, de la prise de conscience de l'identité

régionale et de l'importance des revendications culturelles qui en découlent. Par contre, les délégués ont pu vérifier que la situation faite aux langues de France, autres que la française (occitane, bretonne, basque, catalane, corse, alsacienne et flamande) n'a guère évolué du fait du comportement des autorités minoritaires en place. On en est toujours à réclamer un statut qui assurerait, à nos langues, une place équivalente à celle reconnue par les autres états européens, aux langues de leurs peuples minoritaires.

La situation est à tel point bloquée que l'U.F.R. a dû engager une série de recours en Conseil d'Etat.

Il est, en effet, navrant — au moment où l'on parle tant des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales — de constater les manquements ou gouvernements français aux engagements internationaux contractés par le président de la République en matière de relations aux droits des minorités nationales et des cultures régionales.

EXPOSICIO JOAN MIRO

A CERET

De juliol a setembre la vila de Ceret ha estat el poi d'atraccio artistic mes elevat de Catalunya-Nord.

El Museu d'art modern de la vila més artística d'aquesta banda del Pirineu, organitza una exposició de les obres de Joan Miró.

El mestre assistí a l'inauguració, venint de neus, on acabava d'inaugurar-ne una altra de semolant. Fou el seu desig, d'exposar, simultàniament en dues petites ciutats catalanes una de cada vessant del Pirineu i, malgrat els seus 83 anys, val guèrrer esser-hi present en abocues.

« ELS QUATRE DIES DE LLO »

L'Associació cultural per la restauració i la salvaguarda del vilatge cerda de Llo, continua, dinàmica i fidel, l'objectiu fixat del qual feiem menció en el nostre número anterior.

Durant el mes d'agost propassat va organitzar « Els quatre dies de Llo » en el curs dels quals hi va haver recitals diversos, conferències, col·loquis, excursions, etc...

HISTORIA DE LA GUERRA D'ESPANYA

Els nostres lectors ja saben que tenim a Perpinyà un centre de recerca i d'arxiu de documents històrics sobre la guerra civil d'Espanya 1936-1939.

Es la F.I.E.H.S. (Fundació Internacional d'estudis històrics i socials) que ha fet possible aqueixa remarcable creació. La suma de documents recollits es ja extraordinària : llibres, revistes, periòdics de tota mena sobre la terrible guerra : testimoniatges escrits, orals, audiovisuals, etc...

Per millor portar a la coneixença del públic l'existència de tals documents històrics, la Fundació edita una revista la qual pot demanar-se a la F.I.E.H.S., 63, rue Pascal-Marie-Agasse, 66000 Perpinyà.

UNA ESCOLA CATALANA

A NYLS

Els nostres lectors ja saben que, gràcies a molt il·loables iniciatives privades, Perpinyà té una escola de pàrvuls que porta l'evocatiu nom de « La Bressola ».

El Casal Catalunya de París limità, l'any passat « La Bressola » creant una mena de « Bressola ». Enguany se n'ha inaugurat una altra. Aquesta vegada a Nyls, un minúscul vilatge, no lluny de Perpinyà, que en té varis d'importants en els alentorns (Pontellà, Toluges, Cànoves, Pollestres i Trullars) al servei de tots els quals està l'Escola catalana de Nyls.

ENTRE GERMANS... ENTRE AMICS...

Jordi Casas - Vilanova i la Geltrú. — « Per una agradable casualitat ha arribat a les meves mans un exemplar del vostre excel·lent periòdic, el qual m'ha causat tan bona impressió que cuito a escriure la present per sol·licitar la informació precisa per a subscriure-m'hi d'immediat ».

XXX

Daniel Lavaud - Ruell-Malmaison. — « Ci joint un chèque en règlement à mon abonnement, pour 1977, à la revue « Terres catalanes », toujours aussi intéressante.

Je regrette que vous mettiez, trop souvent, l'accent sur les différences réelles ou supposées, entre le catalan et l'occitan, au lieu de faire ressortir leur parenté. Il est difficile, hélas ! de contenter tout le monde car un autre lecteur nous accuse d'être infodés à l'Occitanie.

Nous essayons, du mieux que nous pouvons, d'être dans la juste position linguistique et historique dans ce domaine (comme dans tous les autres que nous traitons). Mais, juste position ne veut pas dire juste milieu. Voilà la grande difficulté : essayer d'être juste en tout et partout. Impossible d'y réussir en tous lieux et en toutes circonstances.

XXX

E. Celades Tiradó - Barcelona. — « D'acord amb lo que he manifestat per telefon, amb la senyoreta que m'ha atès, referent a enviar-me quatre exemplars del n° 23 de la publicació, tinc el gust d'incloure el valor dels dits números, confiant rebre'ls aviat. Els demano per divulgar-los i aconseguir qualcum altre subscriptor a tan magnífica revista ».

XXXX

Mme G. - Perpignan. — « Permettez-moi de vous féliciter pour l'intérêt que présente « Terres Catalanes ». Ses informations, rédigées en un langage compréhensible, se lisent très facilement, et j'y prends plaisir ».

Només donem un curt extracte, d'entrada en matèria, de la llarga lletra d'aquesta abonada rossellonesa. S'ageix de la lectora de la qual ens feiem l'eco en la nostra darrera crònica « La llengua i la vida », referent a l'ús de la doble negació en català.

Nada a uns deu kilòmetres de Perpinyà i havent parlat únicament en català (llevat a l'escola) durant la seva infància, se recorda molt bé que tothom usava, correntment, la doble negació i s'estranya de que hom no ho faci en els articles escrits en formatiu que publica « T. C. ».

Per no repetir-nos, podríem dir qu'el comentari, suara fet a l'extracte de la lletra del Sr Lavaud, es, enterament, aplicable en aquest cas. Tant en l'un com en l'altre sol·licitem l'indulgència.

XXX

Josep Guix - Manlleu. — « Benvolguts germans : Agraeixo la vostra amable atenció i em subscribo al tan nostre periòdic « Terres catalanes ». A més, un altre amic — no el que m'acompanya — m'ha dit que s'abonaria també. Crec que faré d'altres abonaments.

Estic emocionat doncs, sempre, de molts anys, he estimat Perpinyà, com també el Llenguadoc. Sempre endavant !

Veig que les variants — parlades i escrites — són de pura forma. Hem de seguir junts de moment que ho tenim en el nostre cor ».

XXX

MAR ENLLA

Sobre un mar de fantasia hi ha un vaixell mig adormit ; si pogués se m'enduria vers un paradís florit.

Porta per nom « Nostra Dansa » i té un cor per capità ; el tripula l'esperança mentre vola mar enllà.

Quan el vent pren embranzida els estels prenen l'arjau i l'ona blanca amansida sota la proa s'ajau.

Va pel món amb un bagatge de sardanes i cançons que del cel són un missatge per la pau de les nacions.

Solca muntanyes i planes empès pel vent de llevant tot sembrant d'amor les granes que en l'avenir floriran.

Arreu desborda l'eufòria que fon les penes i el mal i el món viu dins de la glòria d'un Paradís terrenal.

Bufa fort la tramuntana, la que desvetlla el aixell mentre la gent catalana també es desperta com ell !

Jaume Quintana.

**POUR UN CADEAU
UNE MONTRE
UN BIJOU**

DU COMMUN

gilde des orfèvres

23, Rue Louis Blanc

Tél. 34.35.61

66000 PERPIGNAN

Biblioteca de Comunicació General

Terres Catalanes

Si la "régionalisation" m'était contée...

ou le scandale de l'autoroute

La Languedocienne

Notre région et celle, immédiatement voisine du Languedoc, donnent un exemple frappant — et combien assomant pour les usagers de la route — de l'incurie, de la gabegie centralisatrice de l'Etat français et de sa régionalisation de façade.

Cet exemple est, notamment, illustré par de nombreux bouchons, à chacune des périodes de pointe de la circulation routière. On voit, en effet, se former des bouchons, plus ou moins importants, en divers points névralgiques du tronçon de la route nationale comprise entre Narbonne et Perpignan. Mais ces bouchons grossissent d'une manière scandaleuse pendant la période estivale.

Cette année il y a eu de toutes les longueurs, le plus long arrivant à atteindre près de 50 km du parcours!

Rien que cet état de fait condamne, sans appel, tous ceux qui sont intervenus, d'en haut, dans la réalisation de l'autoroute la Languedocienne.

Pour situer le problème signalons qu'il existe, actuellement — depuis un certain temps déjà — une autoroute qui va de Montpellier à Béziers et Narbonne. Mais, le tronçon Narbonne-Perpignan (60 km) n'est qu'en construction; seul le tronçon Perpignan-Le Perthus (30 km) a été achevé l'année dernière.

Mais, ce dernier tronçon ne peut être exploité, dans toute son efficacité, parce qu'il ne résout pas le problème du trafic qui va vers l'Espagne; il ne permet d'éviter que la traversée de Perpignan, traversée qui — du fait du changement imposé — n'est, le plus souvent, pas évitée.

Pour que le parcours Perpignan-Le Perthus puisse être convenablement exploité il aurait fallu qu'il comprenne le parcours Narbonne-Le Perthus. Cela était d'autant plus urgent qu'il n'y a qu'une seule route reliant Narbonne à Perpignan et, qu'au départ de cette première ville il n'y a pas que les véhicules venant de Montpellier et au-delà et se dirigeant sur l'Espagne; il y a, aussi, tout le trafic venant de Toulouse et au-delà, qui vient le grossir, produisant les bouchons monstres dont il est question ci-dessus.

S'il n'était pas possible de construire, simultanément, les tronçons d'autoroute Narbonne-Perpignan et Narbonne-Béziers, la plus élémentaire logique commandait que ce soit le premier à être mis en chantier, ne serait-ce que par l'afflux, sur Narbonne, du trafic venant de la direction

de Toulouse. Or, contre toute cette logique, plus qu'élémentaire, le tronçon Narbonne-Béziers est en service depuis plusieurs années alors que celui de Narbonne-Perpignan est toujours en construction.

Mais, il y a pire: Avant d'entreprendre la construction du tronçon Narbonne-Perpignan, on commençait, on achevait et on mit en exploitation le parcours Béziers-Montpellier, tronçon qui, au regard de celui allant de Narbonne à Perpignan, ne pouvait justifier d'une priorité quelconque. D'abord, du point de vue du trafic lui-même, incomparablement inférieur à celui de Narbonne-Perpignan, ne serait-ce que par l'énorme débit venant de la direction de Toulouse et empruntant la route Narbonne-Perpignan; ensuite, parce qu'alors qu'entre ces deux villes il n'y a qu'une seule route nationale plus un parcours de déstagement plus qu'aléatoire par les Corbières, il y a deux excellentes routes nationales reliant Béziers et Montpellier plus une route de déstagement, par Villeveyrac, infiniment plus « circulante » que celle des Corbières entre Narbonne et Perpignan.

Donc, trois routes pour aller de Béziers à Montpellier plus une autoroute et une route et « demie » pour aller de Narbonne à Perpignan alors que le trafic est supérieur sur ce dernier parcours, en particulier pendant plus de six mois de l'année.

Devant l'ampleur de l'irresponsabilité de ceux qui ont pris de telles décisions il est inutile de s'étendre davantage. C'est une « régionalisation » pire encore que le centralisme parisien.

R. BOIX.

CHRISNARD BIJOUTIER
CREATEUR

1, rue de l'ange, 66000 PERPIGNAN ☎ 34.39.73

vous propose un bijou

«correspondant à votre personnalité»

BUTLETI D'ABONAMENT
A "TERRES CATALANES"
(a retallar o a recopiar)

PROTEGIU, LLEGIU, FEU LLEGIR
Aboneu-vos a Terres Catalanes

Nom

Cognom

Adreça

subscriu un abonament ordinari,
protector (barreu el mot inutil)
inclos xec (postal-bancari), timbres
especíes.

sonitair
climatisation
chauffage central

MOLI freres

38, Bd. A. Briand
PERPIGNAN

Tél. 50.20.61 et 50.29.68

EXPROPRIATION et REMEMBREMENT

DEUX MOTS APPAREMMENTS ANTAGONISTES ET POUVANT DEVENIR
COMPLEMENTAIRES

EN EFFET, L'ARTICLE 10 DE LA LOI DU 8 AOUT 1962 PRECISE QUE LORSQUE, POUR LA REALISATION DE GRANDS OUVRAGES D'UTILITE PUBLIQUE, DES EXPROPRIATIONS SONT NECESSAIRES, LE MAITRE DE L'OUVRAGE DOIT REMEDIER AUX DOMMAGES CAUSES AUX EXPLOITATIONS EN PARTICIPANT, FINANCIEREMENT, A L'EXECUTION D'OPERATIONS DE REMEMBREMENT.

COMMENT S'EFFECTUERA CE REMEMBREMENT ?

Une circulaire du 30 mai 1972 indique qu'une « commission communale » déterminera le périmètre de remembrement que le maître d'ouvrage doit prendre en charge en totalité. Cette détermination sera officialisée par décret préfectoral. De même, cette « commission communale » aura été nommée par le préfet à la suite de la mention obligatoire du lit remembrement dans l'enquête précédant les travaux reconnus d'utilité publique.

Dès lors, tous les exploitants agricoles ont intérêt à prendre connaissance, dans leur mairie, de cet acte, dès sa publication. Si mention expresse n'est pas portée de l'obligation pour le maître d'ouvrage de procéder, financièrement et totalement, à l'exécution des opérations de remembrement; il suffit de signaler cette omission sur le registre de réclamations accompagnant le dossier.

L'enquête terminée, il est facile de savoir si le commissaire enquêteur a tenu compte des observations mentionnées, car, en vertu du décret numéro 76472 du 14 mai 1976, le préfet doit communiquer aux intéressés, sur leur demande, les conclusions de la commission d'enquête.

Si celles-ci ont passé outre aux réclamations formulées, il faut signaler au procureur de la République cette violation de la loi.

Car cette loi a été, précisément, édictée pour « humaniser » les expropriations afin que, désormais, ce soit l'ensemble des exploitants agricoles qui supporte, proportionnellement à l'étendue respective de chaque propriété, le prélevement de l'emprise de l'ouvrage public.

C'est l'esprit de l'article 5 du décret du 10 avril 1963 qui précise (au sujet de la construction d'autoroutes) :

« Chaque propriétaire de parcelles « incluses dans le périmètre, subit, sur « l'ensemble de son apport, un prélèvement proportionnel à la valeur de son « apport au remembrement ».

« Ce périmètre de remembrement « va être déterminé de telle sorte, que « le prélèvement correspondant à l'em- « prise de l'autoroute, à opérer sur les « propriétaires des parcelles incluses « dans ce périmètre ne dépasse pas le « vingtième de la superficie des terrains « qu'il englobe. »

Traduisons en clair :

La construction du passage de l'autoroute sur le territoire d'une commune nécessite une expropriation de 40 hectares. Cette emprise ne doit pas dépasser le vingtième de la superficie des terrains à remembrer. Cette dernière superficie sera donc de 40 ha x 20 = 800 hectares, et chaque propriétaire remembré sera amputé de 5% de la totalité de son apport :

40 x 100
800 = 5%

Ainsi le propriétaire qui apportera 80 hectares au remembrement perdra 2 hectares, et celui qui apportera 20 hectares perdra 1 hectare, donc le vingtième de son apport.

Nous avons cité l'exemple de l'autoroute (loi du 10 avril 1963), mais le décret n° 68.386 du 26 avril 1968 étend le bénéfice de ce remembrement à d'autres grands ouvrages publics : routes, voies de chemin de fer, canaux de navigation ou d'irrigation.

Quel propriétaire ne serait heureux de savoir que sans nul frais pour lui, sa propriété serait remembrée et la perte du vingtième de la totalité de ses terres serait largement compensée par la restructuration de son exploitation avec toutes les commodités inhérentes à ce nouvel état ?

Quel maire ne serait heureux de pouvoir faire bénéficier, gratuitement, les exploitants de sa commune de ce remembrement ? Tous auraient participé équitablement, en fonction de la superficie de leurs terres, aux exigences de l'expropriation; de plus, ils auraient bénéficié du remembrement et cela gratuitement et, en outre, auraient-ils perçu une indemnité correspondant à la superficie expropriée.

Nous nous abstenons de tout commentaire au sujet de l'autorité expropriante. Jusqu'à ce jour, que nous sachions, nulle mention de remembrement n'a été inscrite dans les actes déclaratifs d'utilité publique.

Pourtant ces décrets et ces lois ont été promulgués, certains même, depuis plus de quinze ans.

Puissent ces quelques informations de source officielle, rendre service, désormais, aux exploitants agricoles dans la défense de leur terre devant une éventuelle menace d'expropriation.

Joan BLANC.

Biblioteca de Comunicació

Hemeroteca General